- Maariv Uutisia Israelista ja maailmalta **Vaalit 2026**

"Netanyahun malli 2021": Ei uusintavaaleja Knessetissä - Muutosblokki harkitsee dramaattista siirtoa

Umpikujan jälkeen Muutosblokki harkitsee suoria pääministerinvaaleja Knessetiä hajottamatta, Netanyahun itse vuonna 2021 ehdottaman mallin mukaisesti. Samaan aikaan on esiin noussut mahdollisuus toimikausien rajoittamiseen, mikä voisi estää häntä asettumasta ehdolle.

Maariv verkossa06:00 | 31.10.2026

26. Knessetin vaalien tulokset jättivät poliittisen järjestelmän umpikujaan, eikä mikään blokeista onnistunut saavuttamaan hallituksen muodostamiseen tarvittavaa enemmistöä. Netanjahun blokilla on 53 paikkaa, Muutosblokilla 48 ja arabipuolueilla 19.

Vaikka Knessetissä on lukumääräisesti 67 jäsentä Netanjahun blokin ulkopuolella, Muutosblokin johtajien väliset erimielisyydet ja heidän sitoumuksensa olla luottamatta arabipuolueisiin vaikeuttavat vaihtoehtoisen hallituksen muodostamista. Nyt Knessetin uusintavaalien mahdollisuuden ohella Muutosblokissa on esiin nousemassa toinenkin ajatus: paluu pääministerin suoraan vaalijärjestelmään Knessetiä hajottamatta.

Maariv-kommentaattori **Ben Caspit** käsitteli tätä mahdollisuutta ja totesi, että jos Netanyahu pyrkii johtamaan lisävaaleihin, vaalijärjestelmää voitaisiin muuttaa ja järjestää suora kilpailu pääministerin virasta, kuten aiemmin on tehty. Hän sanoi, että voitaisiin myös edistää lainsäädäntöä, joka rajoittaisi pääministerin toimikauden kahteen kauteen tai kahdeksaan vuoteen.

Caspit otti esiin mahdollisuuden, että toimikausien rajoittamista koskeva laki estäisi Netanyahuta asettumasta ehdolle uudelleen, mutta tällaisen skenaarion toteutuminen riippuisi lain sanamuodosta, sen soveltamisesta aiempiin kausiin sekä muutokseen liittyvien oikeudellisten ja poliittisten esteiden voittamisesta. Tässä yhteydessä Caspit muisteli, mitä Netanyahu itse sanoi Dan Shilonin haastattelussa vuonna 1997, kun hän kannatti pääministerin kauden rajoittamista kahteen kauteen.

"Mitä et voi tehdä ensimmäisellä kaudella, teet toisella kaudella. Ja mitä et tee toisella kaudella, et enää tee", Netanyahu sanoi tuolloin.

Malli, jonka Netanjahu itse ehdotti vuonna 2021

Toimittaja Michael Hauser-Tob raportoi myös Ulpanille perjantaina, että Muutosblokin korkeat virkamiehet vahvistavat, että suorat pääministerivaalit ovat yksi vaalitulosten jälkeen harkittavista vaihtoehdoista. Hänen mukaansa blokki kutsuu ajatusta "suoriksi vaaleiksi Netanyahun malliksi '21" sen jälkeen, kun Netanyahu yritti edistää tätä siirtoa 24. Knessetin vaalien jälkeen.

Maaliskuussa 2021 pidetyt vaalit päättyivät epäselvästi, ja Netanyahulla oli vaikeuksia hallituksen muodostamisessa, vaikka Likud oli edelleen suurin puolue. Hallitusneuvotteluissa esitettiin mahdollisuus yhteistyöhön **Mansour Abbasin** johtaman Ra'amin kanssa , ja samaan aikaan esitettiin ehdotus pääministerin suorien vaalien järjestämisestä.

Huhtikuussa 2021 poliittisen umpikujan jälkeen Netanjahu esitteli luonnoksen pääministerin henkilöllisyyden päättämiseksi ilman toistuvia Knessetin vaaleja. "Pääministerille järjestetään suorat vaalit. Kansalaiset valitsevat pääministerin suoraan ennenaikaisissa vaaleissa hajottamatta Knessetiä", hän julisti tuolloin. Nyt, noin viisi vuotta myöhemmin, samaa ajatusta harkitsee Muutosblokki, joka pyrkii päättämään hänen kautensa.

67 paikkaa Netanjahun blokin ulkopuolella, mutta ei sopimuksia

Hauser Tovin mukaan yksi syy harkita siirtoa on Muutosblokin johtajien vaikeus päästä sopimukseen hallituksen muodostamisesta arabipuolueiden tuella. Demokraattipuolueen puheenjohtaja **Yair Golan** vaatii arabipuolueiden ottamista mukaan Netanyahun syrjäyttämiseen tähtääviin toimiin, kun taas **Naftali Bennett ja Avigdor Lieberman** asettivat vaalikampanjan aikana punaisia viivoja yhteistyölle heidän kanssaan.

Lain mukaan hallituksen virkaanastuminen ei välttämättä vaadi 61 kannattajaa, vaan pikemminkin Knessetin jäsenten enemmistön osallistumista luottamusäänestykseen. Esimerkiksi 56 Knessetin jäsenen tuki 53 vastustajaa vastaan ja loput 11 pidättäytyminen äänestämästä voisi olla riittävää. Tämä mahdollisuus on kuitenkin ehdollinen poliittisille sopimuksille, joita ei ole vielä saavutettu, ensisijaisesti Bennettin ja Liebermanin halukkuudelle tukea siirtoa.

He piirsivät punaisia viivoja. Naftali Bennett ja Avigdor Lieberman | Kuva: Ei mitään

Hauser Tovin analyysin mukaan suorat vaalit voivat tarjota toisen tavan ratkaista pääministerin henkilöllisyyskysymys ilman, että Muutosblokin tarvitsee etukäteen tehdä hallitussopimusta arabipuolueiden kanssa. Edes suorat vaalit eivät kuitenkaan takaa valitulle ehdokkaalle parlamentaarista enemmistöä, joka antaisi hänelle mahdollisuuden muodostaa ja johtaa vakaata hallitusta.

Historiallinen ennakkotapaus ja oikeudelliset vaikeudet

Israelissa on aiemmin pidetty suoria pääministerinvaaleja. Järjestelmä otettiin ensimmäisen kerran käyttöön vuonna 1996, kun Netanyahu voitti **Shimon Peresin** . Vuonna 1999 **Ehud Barak** voitti Netanyahun, ja vuonna 2001 pidettiin erityisvaalit vain pääministerille, joissa **Ariel Sharon** voitti Barakin. Kahdella ensimmäisellä vaalikaudella yleisö äänesti kahdella äänestyslipulla, yhdellä pääministeristä ja yhdellä Knessetistä. Sitä vastoin vuonna 2001 äänestettiin vain pääministeristä ilman uusia Knessetin vaaleja. Myöhemmin samana vuonna järjestelmä lakkautettiin, ja Israel palasi parlamentaariseen malliin, jossa hallitus toimii Knessetin luottamuksen nojalla.

Siksi suorien vaalien uusiminen edellyttäisi merkittävää lainsäädäntömuutosta, eikä sitä voida toteuttaa nykyisen lain puitteissa. Kysymys siitä, pystyykö suorilla vaaleilla valittu pääministeri muodostamaan hallituksen ilman riittävää parlamentin tukea,

riippuu myös uudessa laissa määriteltävästä järjestelystä. Lisäksi mahdollisuus rajoittaa pääministerin toimikautta kahteen kauteen tai kahdeksaan vuoteen on erillinen lainsäädäntöprosessi. Tällaisen rajoituksen soveltaminen menneisiin kausiin tavalla, joka estäisi Netanyahua asettumasta ehdolle, odotetaan herättävän oikeudellisia ja perustuslaillisia kysymyksiä, jotka koskevat muun muassa oikeutta tulla valituksi ja vaalin sääntöjen muuttamista.

Tässä vaiheessa nämä vaihtoehdot nostetaan esiin osana poliittista keskustelua, eivätkä ne liity puoluejohtajien kesken sovittuun lainsäädäntöprosessiin. Niinpä vaikka Netanyahu jatkaa väliaikaisena pääministerinä ja Change Blocilla on vaikeuksia esitellä sovittua koalitiota, vaalijärjestelmän muuttaminen on jälleen pöydällä. Kysymys kuuluu, pystyvätkö puolueet pääsemään sopimukseen pelin sääntöjen muuttamisesta, vai kohtaako tämäkin siirto samoja erimielisyyksiä, jotka estävät niitä muodostamasta hallitusta.